

Õiguskantsler

Margus Reiland
Advokaadibüroo LEXTAL
Margus.Reiland@lextal.ee

Teie 14.11.2023 nr

Meie 03.01.2024 nr 6-1/231774/2400053

Vanade maksumärkidega toodete müük

Austatud Margus Reiland

Palusite õiguskantsleril hinnata [alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse](#) (ATKEAS) § 28 lõike 4¹ põhiseaduspärasust. Selle kohaselt: „Kui maksumärkide uus kujundus kehtestatakse samal ajal kui uus, kõrgem aktsiisimäär, ei ole lubatud varem kehtinud maksumärkidega maksumärgistatud aktsiisikaupa, mis on tarbimisse lubatud enne uue aktsiisimäära jõustumist, müüa ega ladustada väljaspool aktsiisiladu pärast kolme kalendrikuu möödumist uue kujundusega maksumärkide jõustumise päevast.“ 2025. ja 2026. aastal hakkab sigaritele ja sigarillodele kehtima uus, kõrgem aktsiisimäär. ([ATKEAS muutmise seaduse](#) § 1 punktid 15 ja 16).

Leian, et seadused ei ole Teie avalduses toodud asjaoludel põhiseadusega vastuolus. 19. juunil 2023 vastu võetud seadusega on jäetud 2025. ja 2026. aastal jõustuvate maksutõusudega kohanemiseks piisavalt aega. Põhiseaduspärane on ka kord, mille järgi tõkestatakse madalama aktsiisimäärea kehtimise ajal toodete ettevarumist ja sel moel kõrgema aktsiisimaksu tasumise vältimist.

ATKEAS § 56 lõikes 2 sätestatud aktsiisimäär koosneb fikseeritud määrast tuhande sigareti või sigarillo kohta ning toote suurima jaehinna alusel arvatud proportsionaalsest määrast. Fikseeritud määr on 151 eurot ja proportsionaalne määr 10 protsenti sigari või sigarillo suurimast jaehinnast. Alates 1. jaanuarist 2024 jõustuva maksumäära alusel tuleb tuhande sigari või sigarillo pealt maksta maksu vähemalt 222 eurot (kehtiv määr on 211 eurot). Alates 1. jaanuarist 2025 tuleb sama koguse sigarite ja sigarillode pealt maksta maksu vähemalt 233 eurot ning alates 1. jaanuarist 2026 vähemalt 244 eurot.

ATKEAS § 28 lõige 4¹ sätestab, et vanade maksumärkidega tooteid saab müüa veel kolme kuu jooksul pärast maksutõusu. ATKEAS § 85²¹ järgi ei kohaldata piirangut sigarite ja sigarillode aktsiisimäära muutmisel 2024. aastal ega ka sel juhul, kui sigaritelt ja sigarillodelt makstav aktsiis ei suurene minimaalse maksumäära tõusu tõttu. Seega on enne 2024. aasta 1. jaanuari kehtinud maksumärkidega sigareid ja sigarillosid võimalik müüa kogu 2024. aasta jooksul.

2024. aasta aktsiisi miinimumsummale vastavate maksumärkidega sigareid ja sigarillosid müügiks varudes oli või pidi ettevõtjale olema juba 2023. aasta keskel teada, et ta saab neid tooteid müüa 15 kuud (2024. aasta jooksul ning lisaks 2025. aasta esimese kolme jooksul). Sama kehtib 2025. aasta maksumärkidega toodete kohta, kuna ka 2026. aastal on ette nähtud maksutõus. Sellist

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

etteteatamise aega ei saa pidada ebamõistlikult lühikeseks. 15 kuu pikkust müügiperioodi aluseks võttes tuleb hinnata, kui palju kaupa on võimalik selle ajaga ära müüa ning lähtuda vastava perioodi maksumärkidega märgistatud tubakatoote varumisel sellest kogusest.

Eelnõu seletuskirjas¹ on märgitud, et müügipiirangu rakendamisega tagatakse uue aktsiisi kandmine toote hinda hiljemalt kolme kuu möödumisel selle kehtima hakkamisest.

Kui varem kehtinud maksumääradele vastavate maksumärkidega tubakatooteid oleks võimalik ilma piiranguteta müüa ka 2025. ja 2026. a maksutõusu järel, oleks ettevõtjatel võimalik madalama maksumääraga tooteid suuremas koguses ette varuda ning sisuliselt maksutõusu edasi lükata. Märkisite, et sellise võimaluse tekkimist ei ole piisavalt analüüsitud, samuti pole koostatud eelnõu väljatöötamiskavatsust, mistõttu on rikutud mõjude hindamise nõuet. Leiate, et kui mõjusid oleks hinnatud, oleks toodete aktsiisitõusuks kehtestatud pikem üleminekuage.

Eelnõu seletuskirjast selgub, et eelnõu koostajad olid nende toodete keskmisest pikemast müügiperioodist teadlikud. Seetõttu nähti 2024. aasta maksutõusu kohta ette erand, mis võimaldab vanade maksumärkidega tooteid müüa tavapärasest kauem, s.o mitte kolme, vaid 12 kuu jooksul pärast maksutõusu (ATKEAS § 85²¹). Seevastu 2025. ja 2026. aasta maksutõusu korral ei peetud seda vajalikuks, sest minimaalse aktsiisikohustuse astmeline suurenemine on selleks ajaks olnud pikalt ette teada. Seega pole põhjust arvata, et kuna eelnõu väljatöötamiskavatsus jäi koostamata, mõjutas see ettevõtjatele antud üleminekuaja pikkust. Uute koormavate normidega kohanemise aeg hakkab igal juhul jooksma alles seaduse vastuvõtmisest Riigikogus.

Vanade maksumärkidega tubakatooteid on võimalik edasi müüa juhul, kui minimaalse aktsiisimäära tõstmise tulemusena (5%) tubakatootelt makstud aktsiisisumma ei muutu. See on võimalik olukorras, kus toote suurima jaehinna alusel arvatud maksusumma on ka aktsiisitõusu korral jätkuvalt suurem minimaalsest aktsiisikohustusest. Mõne tubakatoote puhul on suurima jaehinna alusel arvatud aktsiisisumma isegi üle kolme korra suurem kui minimaalselt makstav aktsiisisumma.² Minimaalse maksukohustuse tõstmine ei too selliste toodete puhul kaasa tegelikult maksutõusu. Tõsteti ainult sigarite ja sigarillode minimaalset aktsiisimäära. Vana maksumärgiga toote müüki ei piirata, kui minimaalse aktsiisimäära tõus maksustamisel tegelikult muudatusi kaasa ei too.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

---

¹ Vt alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse eelnõu [seletuskirja](#).

² Samas, lk 5–7.